

<http://ui.ac.ir/en>

Journal of Applied Sociology

E-ISSN: 2322-343X

Document Type: Research Paper

Vol. 31, Issue 4, No.80, Winter 2021, pp. 117-138

Received: 28.08.2019 Accepted: 10.06.2020

Analyzing the Contexts and Strategies of Male Users in the Cyberspace for Finding Spouse in Kerman City

Batool Hasani Sadi

*PhD Candidate of Sociology, Islamic Azad University, Dehaghan Branch, Iran
b.hassani486@gmail.com*

Mansour Haghghatian *

*Assistant Professor, Department of Sociology, Islamic Azad University, Dehaghan Branch, Iran
haghghatian@yahoo.com*

Esmail Jahan Bakhsh

*Assistant Professor, Department of Sociology, Islamic Azad University, Dehaghan Branch, Iran
esjahan@yahoo.com*

Introduction

In the new form of social relations, Habermasian's 'public sphere' has been embedded in 'cyberspace'. Online social platforms have created an alternative to the public sphere that has led to the recognition of individuals, the definition of social interactions, and even the creation of love among members of the society. The impact of the internet on the social and personal life of users is important in several ways. Media consumption at home has significantly changed in recent years. New forms of media and media-related devices such as iPads, tablets, laptops, and smart phones have become common among families. Internet, digital cables, Wifi, Wimax, application software, and portable devices have created a world in which users' contents are accessible wherever and whenever they want. With respect to the above discussion, it is clear that, since the introduction of cyber communication in 2008 as well as the installation and use of recently-released applications such as Telegram, WhatsApp and Instagram, which have provided the bases for the formation of a revolution in modern communications, it can be argued that the present study can be one of the newest researches in this area. In addition, Iran ranks the first among telegram users among 57 Islamic countries. Despite the increasing use of Iranian users, few studies have been done on this issue.

Material & Methods

The current study was conducted with the aim of analyzing the semantic implications of married men who were active in the cyberspace to find a spouse through the grounded theory approach. To this end, 11 users were selected through theoretical sampling. The data collection was conducted through semi-structured interviews and MAX Q DA 12. Two main sampling strategies in this study were purposive and theoretical samplings. The former was used to select participants with diverse characteristics. Theoretical sampling as one of the most common methods of sampling in the Grounded Theory was used for directing the general process of sampling via the sampling of the concepts during collecting and analyzing the data. The situation, people, time, and place were considered during theoretical sampling. Making comparisons in this process helped to diversify the categories and improve the theory. According to the logic of theoretical changes and the maximum sampling, the criteria for the entry of participants were as follows:

- The participant must be a married man.
- Their activities in the cyberspace are devoted to romantic conversations with men.
- The participant must be older than 20 years of age.
- The participant must be online in virtual marriage forums during the last 6 months.

The participants remained in the study until they had been inclined to cooperate with the researcher, in case of the absence of any of these conditions, the participants were excluded from the study.

Discussion of Results & Conclusions

Based on the data analysis, three causal conditions including the crisis of meaning, diversity, and pleasure along with three contextual conditions including differentiation, separation of values, and preservation of independence have created a particular type of interaction. The interactive conditions of users had two main aspects including resistance to the ethical system of the society and the agreed economy in the family relationship system. The results of this study showed that the goal of a significant number of users to sign up and join these sites was to find an alternative structure for the predominant form of marriage in Kerman.

In this study, the existence of the empty lives, a monotonous atmosphere at home, and routine relationships have led unemployed men to become more familiar with online dating than other groups. The majority of the participants referred to the disagreement of their wives with online gaming and entertainment because of their potentially addictive nature and online infidelities. Thus, anonymity was used as a very important strategy to facilitate online sexual activities among committed partners in committed relationships. According to the reports of the participants, 'secret cyber entertainment' has much more excitement and variety. They often want to hide their real identity to be safe from family and cyberspaces have become an alternative public arena for interaction, courtship, and love.

Keywords: Cyberspace, Finding Spouse, White Marriage, Men Users.

References:

Adlipour, S., Tabar, M. M., Afshar, S. A., & Yazdkhasti, B. (2016) Facebook social network, iranian youth and social

* Corresponding author: +989131154449

- order: secondary analysis of existing research. *Religion and communication*, 22 (2), 87-115 [in Persian].
- Adlipour, P., Yazdkhasti, B., & Khaksar, F. (2013) Facebook social network and the formation of a rethinking identity among the students of tabriz university." *Quarterly Journal of Communication Research*, 3 (75), 101-128 [in Persian].
- Andriana, B. (2013) The impact of internet diffusion on marriage rates: evidence from the broadband market. *Journal of Population Economics*, 28 (2), 265-297.
- Azad Armaki, T., & Sharifi Saeae, M. H. (2012) Cohabitation; the new family pattern in tehran. *Sociology of Culture*, 3 (1), 43-77 [in Persian].
- Azad Armaki, T., & Sharifi Saeae, M. H. (2012) Sociological explanation of anomic family relationship in iran. *Journal of Family Research*, 4 (7), 435-462 [in Persian].
- Bagheri, Sh., Madahi, J., & Lotfi Khachki, T. (2019) Semantic concept of delayed marriage age based on grounded theory (case study: girl students in mashhad). *Women Development and Politics*, 17 (1), 43-69 [in Persian].
- Barat Dastjerdi, N., & Erfan, A. (2013) A study on related factors of tendency to internet marriages among students (with a pathological approach to internet marriages). *Interdisciplinary Studies in Media and Culture*, 2 (4), 65-82.
- Bauman, Z. (2000) *Liquid love*. Translated by Erfan Sabeti, Tehran: Qoqnoos Press.
- Bellou, A. (2015) The impact of internet diffusion on marriage rates: evidence from the broadband market. *Journal of Population Economics*, 28 (2), 265-297.
- Bennett, A. (2005) *Culture and Everyday Life*. Translated by Lila JoAfshani and Hassan Chavishian, Tehran: Bakhtaran Press.
- Burns, N., & Grove, K. (2005) *The Practice of Nursing Research: Conduct, Critique and Utilization*. Philadelphia: WB Press.
- Cali, B. E., Coleman, J. M., & Campbell, C. (2013) Stranger danger? women's self-protection intent and the continuing stigma of online dating. *Cyber Psychology, Behavior, and Social Networking*, 16 (12), 853-857.
- Castells, M. (2009) *The Power of Communication*. Translated by Hossien Basirian Jahromi, Tehran: Research Institute for Culture, Arts and Communications.
- Corbin, J., & Strauss, A. (2008) *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. Sage: Thousand Oaks.
- Draucker C. B., Martsof, D. S., Ross, R., & Rusk, T. B. (2007) Theoretical sampling and category development in grounded theory. *Qualitative Health Research*, 17 (8), 1137-1148.
- Farahmand, M., & Karimi Monjamoei, Y. (2016) The globalization of culture and social identity reflexivity. *Journal of Fundamental and Applied Sciences*, 8 (2), 1268-1286 [in Persian].
- Fathi, H., & Jafari, A. (2017) The relationship between media consumption and life style changes among students of islamic azad university. *New Media Study*, 3 (9), 221-255.
- Fazeli, N. (2012) *Family and Urban Life: the Evolution of Families in the Context of Modernity, Modernization of Urbanization and Media Coverage*. Tehran: Tisa Press [in Persian].
- Ferasatkah, M. (2015) *Qualitative Research Method in Social Sciences with Emphasis on Based Theory*. Tehran: Agah Press [in Persian].
- Giddens, A. (2014) *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Translated by Naser Movafaghian, Tehran: Ney Press.
- Golchin, M., & Safari, S. (2017) Tehran metropolis and the emergence of symptoms of new form of the male-female relationships: the study of the fields, processes and consequences of cohabitation. *Journal of Iranian Cultural Research*, 10 (1), 29-57 [in Persian].
- Hatfield, E., & Rapson, R. L. (2015) From pen pals to chat rooms: the impact of social media on middle eastern society. *The Journal of Springer Plus*, 4 (1), 254-267.
- Honneth, A. (2004) Recognition and justice: Outline of plural theory of justice. *Acta Sociologica*, 4 (4), 351-364.
- Kanaani, M. A., Mohammadzade, F., & Mohammadzade, H. (2015) Investigating the relationship between internet usage and attitude towards online friendship case study: students of guilan university. *Journal of Iranian Cultural Research*, 7 (4), 84-63 [in Persian].
- Karimimonjermouei, Y., & Farahmand, M. (2017) The study of relationship between modern communication technologies and religious identity reflexivity among the youth, tehran. *Quarterly Journal of Social Development*, 12 (1), 59-80 [in Persian].
- Kayany, J. M., & Yelsma, P. (2010) Displacement effects of online media in the sociotechnical contexts of households. *Journal of Broadcasting and Electronic Media*, 44 (2), 543-562.
- Keykhaie, E., Adlipour, S., & Kianpour, M. (2014) A sociological explanation of the impact of facebook on the ethnic identity of turk users in iran. *Journal of Applied Sociology*, 24 (4), 67-84 [in Persian].
- Luz, C. F. (2013) Cyber courtship: computer matchmaking and trends in online romance. *synesis. Journal of Science, Technology, Ethics, and Policy*, 4 (2), 1-4.
- Patton, M. Q. (2002) *Qualitative Research and Evaluation Method*. London: Ltd Press.
- Rajabalzadeh, A., & Alikhani, Z. (2016) Sociological study of slang in the subculture of youth. *Iranian Sociological Association*, 16 (2), 73-106 [in Persian].
- Rashnoo, M., Kianfar, F. (2016) *The Study of Effective Sociological Factors of Youth's Attitude towards Marriage Through the Use of Matrimonial Sites*. 5th Scientific Research Conference on Educational Sciences and Psychology, Social and Cultural Damages of Iran, Tehran: 56-79 [in Persian].
- Rasoulzadeh, A. S., Adlipour, S., Mirmohammadtabar, S. M., & Afshar, S. (2015) the analysis of social media roles towards to modern lifestyle among iranian youth. *Contemporary Sociology Research*, 4 (6), 33-60 [in Persian].
- Razeghi, N., Alizadeh, M., & Mohamadi Sangcheshmeh, S. (2017) a sociological analysis of youths' attitudes towards marriage through cyberspace. *Journal of Applied Sociology*, 28 (1), 67-86 [in Persian].
- Scott, K. W., & Howell, D. (2008) *Clarifying Analysis and Interpretation in Grounded Theory: Using a Conditional Relationship Guide and Reflective Coding*. Oxford: Oxford University Press.
- Sobhani, F., Behravan, H., & Bahmani, N. D. (2015) Different trends towards matrimonial sites. *Journal of Social Sciences*, 13 (2), 170-149 [in Persian].
- Wang, L. Luo, J. Gao, W. & Kong, J. (2012) The effect of internet use on adolescents' lifestyles: a national survey. *Computers in Human Behavior*, 28 (6), 2007-2013.
- Zokai, M. S., & Hassani, M. H. (2014) Sociology of social media users. *Socio-Cultural Research Journal of Rahbord*, 5 (17), 37-98.

نشریه جامعه‌شناسی کاربردی

سال سی و یکم، شماره پیاپی (۸۰)، شماره چهارم، زمستان ۱۳۹۹

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۶/۰۶ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۳/۲۱

صص ۱۱۷-۱۳۸

واکاوی زمینه‌ها و عملکرد کاربران مرد در تالارهای همسریابی مجازی در شهر کرمان

بتول حسنی سعدی، دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی فرهنگی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد دهقان، ایران

b.hassani486@gmail.com

منصور حقیقتیان* ، دانشیار، گروه علوم اجتماعی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد دهقان، ایران

haghighat@dehaghan.ac.ir

اسماعیل جهانبخش، استادیار، گروه علوم اجتماعی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد دهقان، ایران

esjahan@yahoo.com

چکیده

این مطالعه با هدف تحلیل فعالیت کاربران مرد در تالارهای همسریابی و با استفاده از روش نظریه زمینه‌ای انجام شده است؛ برای این منظور با استفاده از نمونه‌گیری نظری، ۱۱ کاربر فعال مرد در تالارهای همسریابی انتخاب شدند. داده‌ها از طریق مصاحبه نیمه‌ساختاریافته جمع‌آوری و با نسخه ۱۲ نرم‌افزار مکس کیو دی ای تحلیل شدند. بر پایه تعاملات و روابط مفهومی سه شرط علی شامل بحران معنا، تنوع‌طلبی و لذت‌طلبی در کنار سه شرط زمینه‌ای شامل تمایزطلبی، واسازی ارزشی و استقلال‌طلبی موجبات نوعی خاص از تعامل را فراهم کردند. شرایط تعاملی کاربران دو وجه اساسی شامل مقاومت علیه نظام اخلاقی جامعه و اقتصاد توافقی در نظام روابط خانوادگی دارد. نتایج نشان دادند هدف تعداد جالب‌توجهی از کاربران از ثبت‌نام و عضو شدن پایدار در این سایت‌ها، پیدا کردن بدیل و جایگزینی برای ساختار غالب ازدواج در شهر کرمان است.

واژه‌های کلیدی: تالارهای گفتگو، همسریابی مجازی، ازدواج سفید، مردان

* نویسنده مسئول: ۰۹۱۳۱۱۵۴۴۴۹

مقدمه و بیان مسئله

استفاده از فضای سایبر و شبکه‌های مجازی در شرایطی نزد جوانان روزبه‌روز عمومیت و محبوبیت پیدا می‌کند که کاربران می‌توانند بی‌جسم، بی‌مکان و متعاقباً قدری گمنام و کنترل‌ناپذیر شیوه‌های جدیدی از تعاملات اجتماعی خود را برای آشنایی، ابراز عشق و حتی خواستگاری در این فضا ایجاد کنند (کیان‌پور و همکاران، ۱۳۹۲: ۶۸). برخلاف گذشته که دایره انتخاب مردان برای ازدواج و همسرگزینی به گروه خویشاوندان، همسایگان و آشنایان محدود می‌شد، امروزه شاهد افزایش روزافزون گرایش جوانان به دوست‌یابی و ازدواج‌های اینترنتی هستیم.

شاید بتوان ادعا کرد که اینترنت به منزله یک «فضا - رسانه» برای جوانان به‌ویژه در شهرهای سنتی و در حال توسعه، قدرت نمادین بیشتری فراهم کرده است؛ به طوری که در پرتو آن شرایط تعامل و توافق اجتماعی این گروه را به شکل بی‌سابقه‌ای تغییر داده است (Kayany & Yelsma, 2010)؛ بنابراین، کاربران اینترنت این امکان را دارند که تعاملات عاطفی خود را به صورت شخصی، فردگرایانه و به دور از نظارت‌های هنجاری سازماندهی کنند (Wang et al., 2012). در این میان، کاربران مرد در مقایسه با زنان به‌طور معناداری ساعات بیشتری را آزادانه در این فضا سپری می‌کنند (Hatfield & Rapson, 2015). طبق رتبه‌بندی مرکز الکسا^۱ (2016) از هر ۱۰ کاربر ایرانی ۶ کاربر در شبکه‌های اجتماعی عضوند (به نقل از عدلی‌پور و همکاران، ۱۳۹۴: ۸۸). این گزارش در حالی ارئه شده است که میانگین استفاده از شبکه‌های اجتماعی در ایران به‌طور متوسط ۱/۵ برابر میانگین جهانی است و محبوب‌ترین اپ‌ها به ترتیب نظیر واتس‌آپ، فیس‌بوک، تلگرام، اینستاگرام و یوتیوب گزارش شده‌اند (رسول‌زاده‌اقدم و همکاران، ۱۳۹۴: ۵۸).

از آنجا که یکی از مهم‌ترین کارکردهای شبکه‌های اجتماعی برای کاربران، سرگرمی، تبادل اطلاعات، دوست‌یابی و در مواردی همسرگزینی است، مسئله پژوهش حاضر، بررسی جامعه‌شناختی نوع و نحوه تعاملات کاربران مرد در

تالارهای همسریابی مجازی در شهر سنتی کرمان است. با توجه به اینکه تمایل به تجرد نزد مردان در بیشتر شهرهای ایران به‌ویژه شهر کرمان طی سال‌های اخیر به شکل بی‌سابقه‌ای افزایش یافته است (باقری و همکاران، ۱۳۹۸: ۴۵) و به دلیل برخی تحولات ارزشی در نحوه گزینش همسر، مردان جوان تمایل دارند شریک زندگی‌شان را با توجه به علائق، سلائق و نظر شخصی خود انتخاب کنند و حضور پررنگ آنها در تالارهای همسریابی موضوع تأمل‌برانگیزی است که باید بررسی شود.

در شرایطی که مرکز ثبت احوال کشور از وجود ۱۱ میلیون شهروند مجرد زیر ۳۰ سال در کل کشور خبر می‌دهد که تمایل زیادی برای به تأخیر انداختن ازدواج خود نشان می‌دهند و رییس پلیس فتا از وجود ۳۵۰ سایت همسریابی غیرقانونی در کشور سخن می‌گوید که هر روز بر تعداد آنها افزوده می‌شود (برات‌دستجردی و عرفان، ۱۳۹۱: ۸۷)، واکاوی این پدیده فرهنگی در شهرهای مختلف کشور بیش از پیش اهمیت پیدا می‌کند. به نظر می‌رسد کاربران تالارهای همسریابی مجازی به‌دنبال تغییر یک الگوی غالب فرهنگی در عرصه همسرگزینی و ازدواج‌اند. این شواهد نشان می‌دهند در سایه جامعه اطلاعاتی، مردان جوان شهر کرمان به منزله کنشگر فعال به‌واسازی و دگرگونی ساختاری در امر ازدواج و همسرگزینی می‌اندیشند. این پژوهش از آن جهت ضرورت بنیادین دارد که نهادهای رسمی نسبت به دلالت‌های معنایی این حجم از تقاضا در شهرهای نسبتاً سنتی بی‌اطلاع و ناآگاه‌اند. کمبود اطلاعات دقیق از تجارب شخصی، اهداف و راهبردهای این کاربران در شهر کرمان بر ضرورت انجام این پژوهش افزوده است.

از این‌رو، مسئله پژوهش حاضر تحلیل جامعه‌شناختی رفتار کاربران مرد در تالارهای همسریابی مجازی در شهر کرمان به‌منزله کنشگرانی است که الگوی سنتی ازدواج و همسریابی را در هم شکسته‌اند و خواهان تأسیس نظم جدید در این حوزه‌اند؛ بنابراین، پرسش اصلی این پژوهش این است که کاربران مرد در تالارهای همسریابی مجازی در شهر کرمان چه

¹ Alexa

هدف و غایتی را دنبال می‌کنند.

مروری بر مطالعات پیشین

افزایش تمایل جوانان به ازدواج‌های اینترنتی و عضو شدن آنها در تالارهای همسریابی مجازی محور مطالعه برخی پژوهش‌های پیشین بوده است؛ سبحانی و همکاران (۱۳۹۵) از محدودیت‌های ارتباطی میان دو جنس در جوامع سنتی سخن گفتند و معتقدند جوانان با قراردادن ماسکی بر صورت وارد این جهان بی‌انتهای و غیرواقعی می‌شوند تا روابط خود را با جنس مخالف سروسامان بدهند.

رشنو و کیانفر (۱۳۹۶) دلیل فعالیت کاربران را لمس‌پذیر کردن لحظه‌ها و تمایلات بیان کردند تا بتوانند در فضایی کوچک دغدغه‌ها، فکرها و زندگی خود را بدون هیچ قضاوتی به تصویر بکشند. از آنجا که فضای حاکم بر اینترنت، فضای کاملاً مجازی و در بسیاری موارد غیرواقعی است، کاربران کار خود را از هویت‌های دروغین، وابستگی‌های عاطفی، ابراز عشق‌های فریب‌آمیز، ارسال پیام‌های مبتذل و شهوانی، فرورفتن در دنیای خیالی و رؤیایی آغاز می‌کنند و در مواردی هم این ابراز علاقه‌ها به ازدواج ختم می‌شوند.

در برخی مطالعات افزایش تمایل جوانان به عضو شدن در تالارهای همسریابی مجازی در تحولات ساختاری ریشه دارد؛ رازقی و همکاران (۱۳۹۴) تمایل کنشگران جوان به عضو شدن در سایت‌های همسریابی را نوعی مطالبه از سوی این گروه اجتماعی برای تغییر نظام هنجاری و ارزش‌های حاکم بر ساختار و نظم پیشین ازدواج می‌دانند. ذکایی و حسینی (۱۳۹۴) نیز معتقدند کاربران در این فضا از نظام‌های اخلاقی و ارزشی پیروی نمی‌کنند و در واقع، اخلاقیات و ارزش‌های انسانی در هزار توی این دنیای وسیع و پیچیده گم می‌شوند. کنعانی و همکاران (۱۳۹۳) نشان می‌دهند در بیشتر موارد علت روی آوردن جوانان به فضای مجازی برای یافتن همسر و یا دوستی با جنس مخالف، گرایش به سبک‌های زندگی غیرمتعارف است.

جامعه‌شناسان در خارج از ایران نیز به موضوع همسرگزینی مجازی توجه کرده‌اند؛ به طوری که نتایج پژوهش

بلو^۱ (۲۰۱۵) نشان می‌دهند بیشتر جوانانی که گرایش جنسی آنها با اکثریت جامعه هم‌نوا نیست، امکان یافتن شریک جنسی از طریق سایت‌های همسریابی را محتمل‌تر و کم‌هزینه‌تر می‌دانند؛ او در مطالعه خود به ازدواج‌های بین‌نژادی و همجنس‌گرایان اشاره می‌کند که بیشترین متقاضیان ازدواج اینترنتی‌اند. گروه دیگری از جامعه‌شناسان معتقدند این سایت‌ها از طریق بسط جهان تعاملی افراد این امکان را برای کاربران فراهم می‌کنند که بهتر و ارزان‌تر همسر دلخواه خود را در بستری جهانی انتخاب کنند. کالی و همکاران^۲ (۲۰۱۳) به این نتایج دست یافتند که بیشتر کاربران سایت‌های همسریابی به دنبال سرگرمی، وقت‌گذرانی و ارتباط راحت با جنس مخالف در محیطی راحت و بدون قضاوت‌اند. فضای مجازی برای مشارکت‌کنندگان ارتباطی امن، راحت و به‌دور از قضاوت را فراهم آورده است (Bunt, 2003; Wheeler, 2007) که آزادی آنها را به رسمیت می‌شناسد و بسیاری از تابوهای اجتماعی در آن نقض می‌شود (Bunt, 2003). نظر به آنچه مطرح شد وجه تمایز این مطالعه در مقایسه با پژوهش‌های پیشین در آن است که بیش از توجه به شرایط علی، زمینه‌ای و مداخله‌گر به پیامدهای پدیدۀ چت کاربران با تأکید بر مقولۀ جنسیت (کاربران مرد) توجه شده است.

مبانی نظری

این پژوهش با توجه به پارادایم نظری گیبینز و ریمر (۱۳۸۴)، زیگموند باومن (۱۳۸۷) و اندی بنت (۱۳۸۶)، نقش رسانه‌ها در زندگی روزمره کاربران را بررسی کرده است. این نظریه پردازان به نقش رسانه‌ها در فرایند ساختن هویت توجه می‌کنند؛ فرآورده‌های زیبایی‌شناختی و فرهنگی رسانه‌ها برای تکوین هویت سیال کاربران و برساختن نقش دلخواه اهمیت اساسی دارند. کاربران با مصرف تولیدات رسانه‌ای، زندگی معمولی‌شان را برای مدتی رها می‌کنند و به چیز دیگری رو می‌آورند؛ بنابراین، تجربه زیبایی‌شناختی و فرهنگی امکانات

¹ Bellou

² Cali et al.

ویژه‌ای برای خوداندیشی فراهم می‌کند. عضو شدن در فضاهای آنلاین به فرایند معنا سازی کاربران کمک و با شکل دادن به الگوی ذهنی مخاطبان، رویدادهای غیرواقعی و تخیلی را برای آنها تجربه‌مند می‌کند (گیبیز و ریمر، ۱۳۸۴).

باومن در کتاب *عشق سیال* زندگی آنلاین را از مهم‌ترین مصادیق تحقق سیالیت در مفهوم عشق در جامعه مدرن معرفی می‌کند که در وضعیت اجتماعی و فرهنگی جهان معاصر پدید آمده است و انسان را به سمت دوسوگرایی، دگرگونی اجتماعی و انعطاف پذیری نهادی رهنمون کرده است. در مدرنیته سیال پیوندهای اجتماعی واقعی ضعیف می‌شوند و سطوح بالای تحرک فردی، الگوهای جدید آگاهی از هویت را ایجاد می‌کنند که بر مبنای منطق به حداقل رساندن تعهدات نهادی، انعطاف‌پذیری مسئولیت بین فردی و پذیرفتن یک وضعیت پایدار تجزیه اجتماعی قرار دارد؛ به عبارت دیگر، این نوع مدرنیته «ساختاریافته»، اداره شده و مدیریت شده نیست؛ بلکه نوعی مدرنیته پراکنده، کاملاً سرایت‌کننده، رسوخ‌کننده و اشباع‌کننده است (باومن، ۱۳۸۷: ۱۵). باومن معتقد است زنان و مردان امروز نگران اند که زیر مفهوم ازدواج و تشکیل خانواده مجبور به تحمل فشارهایی شوند که آزادی آنها در ایجاد روابط دیگر سلب شود؛ به همین سبب به سمت عشق‌های سیال روی می‌آورند. عشق سیال به این موضوع اشاره دارد که فرد به جای ترمیم و جایگزینی منافع دگرخواهانه بر منافع فردی به دنبال روابط کوتاهی است که در کوتاه‌ترین زمان ممکن به نیازهای عاطفی و جسمی او پاسخ دهد؛ ولی او را از عشق‌های احتمالی و بهتر در آینده محروم نکند. تنهایی مضاعف، افسردگی، نگرانی و لذت نبردن از برقراری روابط عاطفی را می‌توان سیالیت عشق بین افراد مختلف به منزله ابژه عشق قلمداد کرد (باومن، ۱۳۸۷: ۴۱). سیالیت با این منطق نظری در جهان امروز و با فعالیت آنلاین کاربران، بیش از هر چیز مبارزه با واقعیت اجتماعی الزام‌آور تغییرناپذیری است که مقاومت جوانان را برانگیخته است.

اندی بنت نیز برای تبیین تنوع سبک زندگی عاطفی جوانان در کتاب *فرهنگ و زندگی روزمره* چگونگی بحران

معنا در زندگی عاطفی جوانان را با توجه به گسترش فناوری‌های ارتباطی شرح می‌دهد. به گمان او زندگی روزمره به منزله واسطه بالقوه میان عامل فردی و ساختار اجتماعی قرار گرفته است. کاربرد تحلیلی این مفهوم برای نشان دادن این موضوع است که چگونه افراد در فرایند درونی کردن هنجارهای اجتماعی، تنها به اطاعت منفعلانه از ساختار اجتماعی نمی‌پردازند؛ بلکه این ساختارها توان و ظرفیتی برای کنش خودانگیخته افراد فراهم می‌کنند. طی این کنش‌های خودانگیخته فرد معانی تازه خلق می‌کند؛ در واقع، اهمیت مفهوم زندگی روزمره در همین نکته اخیر نهفته است؛ زیرا از منظر پدیدارشناسانه «اهمیت و معنای زندگی روزمره را نمی‌توان جدا از معناهایی که کنشگران فردی به آن نسبت می‌دهند، در نظر گرفت» (بنت، ۱۳۸۶: ۹). بنت معتقد است «زندگی روزمره از این دیدگاه برساخته‌ای فرهنگی است که به واسطه الگوهای رو به افزایش تحرک جهانی و تأثیر آنها بر مفاهیم فضا و مکان، شدت هرچه بیشتری پیدا می‌کند. فضاهای قومی متجانس و تقریباً ایستا به وضوح مرزبندی می‌شوند و واقعیت کثرت‌گرایانه و پرمنازعه را سبب می‌شوند» (بنت، ۱۳۸۶: ۱۲). در این دیدگاه زندگی روزمره بیش از آنکه عرصه تکرار و روزمرگی یا عرصه استثمار سرمایه‌دارانه باشد، عرصه رؤیایی و مبارزه است؛ عرصه‌ای که در آن تنوعات فرهنگی موجود در جامعه موجب شکل‌گیری ذائقه‌ها و سلیقه‌های رقیب و متعارض می‌شود.

تلفیق این سه رویکرد نظری و توجه به مقوله محوری آنها امکان شناخت و علت روی آوردن جوانان به‌ویژه در ساختارهای سنتی را توضیح می‌دهد؛ ساختارهایی که نهادها از پیش تعیین شده به شدت بر رفتار همسرگزینی شان نظارت دارد و با مقوله محوری پژوهش حاضر سازگارند.

روش پژوهش

با توجه به اینکه این مطالعه بر وجوه پیچیده و پنهان مسئله ازدواج در قالب تالارهای مجازی ناظر است، استفاده از نظریه زمینه‌ای و به‌کارگیری روش‌شناسی امیک و درون‌نگرانه،

پژوهشگران را به فهم عمیق‌تر این پدیده رهنمون می‌کند. نظریه زمینه‌ای بدون تحمیل لباس تنگ مقولات یکنواخت و پیش‌داشته‌های یکسان از پیش تعیین‌شده، امکان کشف نظر افراد درگیر و فعال را شناسایی و توصیف واقعیت اجتماعی را فراهم می‌کند؛ به عبارت دیگر، از نظر گلیسر، نظریه در این رویکرد باید به‌طور اکتشافی ظهور پیدا کند؛ نه اینکه به‌طرز سیستماتیک تأیید شود (فرستخواه، ۱۳۹۵: ۱۰)؛ بنابراین، پژوهش حاضر در پی آن است تا آنچه را در تالارهای همسریابی می‌گذرد، از نظر افراد درگیر و فعال شناسایی و توصیف کند. از سوی دیگر، به دلیل اینکه مطالعه میدان یادشده به فهم فرایندهای رخ داده در قالب الگوهای منظم نیازمند است، از نظریه زمینه‌ای سیستماتیک استراوس و کوربین، به‌منزله فن اجرای کار استفاده شده است؛ زیرا تحلیل داده‌ها به قصد شناسایی فرایندها، بسترها، تعاملات و پیامدها را شناسایی می‌کند (Corbin & Strauss, 2008: 57). این روش امکان درک عمیق و همه‌جانبه از تجارب زیسته کاربران آنلاین در تالارهای همسریابی را برای پژوهشگر فراهم می‌کند تا بتواند دلالت‌های معنایی گفتگوهای خصوصی مشارکت‌کنندگان را

پراکندگی پیش‌رفته است. نمونه‌گیری نظری نوعی گردآوری داده است که براساس مفاهیم در حال تکوین انجام می‌شود (Corbin & Strauss, 2008: 219). در این پژوهش نیز پس از انجام تعدادی مصاحبه مقدماتی، کار کدگذاری آغاز و برحسب کدهای اولیه و مقولات ابتدایی، نقاط خالی معمای نظری شناسایی شد. در نمونه‌های دیگر به دنبال افرادی بود تا مفاهیم را غنی کنند و این فرایند برای اعتبار بیشتر به‌سمتی رفت که معیارهای متعددی در انتخاب نمونه‌ها لحاظ شوند. برن و گرو^۳ (2005) به پژوهشگران کیفی توصیه می‌کنند در انتخاب نمونه، افرادی که منبع غنی از تجربیات‌اند، در توسعه و بازسازی مفاهیم کمک بیشتری می‌کنند؛ بنابراین، در مطالعه حاضر سابقه عضو شدن و ساعات آنلاین بودن کاربران (کاربران دارای اکانت طلایی و نقره‌ای) در اولویت قرار گرفت؛ در واقع، معیارهای نهایی، حاصل تحلیل داده‌های اولیه‌اند و به‌مرور در طی فرایندهای کدگذاری تحلیل شده‌اند. در جدول ۱ مشخصات مشارکت‌کنندگان ذکر شده است.

نمونه‌گیری و جمع‌آوری داده‌ها همزمان با تحلیل آنها انجام شد و با توجه به نتایج تحلیل داده‌های مصاحبه‌های قبلی و سایر منابع، مشارکت‌کننده بعدی و همچنین سؤالاتی که باید در مصاحبه‌های بعدی پرسیده می‌شدند، تعیین می‌شد. در واقع، با پیشرفت مطالعه، روند نمونه‌گیری به نمونه‌گیری نظری تبدیل شد. نمونه‌گیری بدون هیچ محدودیتی در تعداد مشارکت‌کنندگان تا زمان رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. اشباع، بیش از نبود داده‌های جدید است. در این پژوهش، همه طبقات همزمان به اشباع نرسیدند؛ طبقات «فردی شدن خانواده» و «روابط سیال» بعد از مصاحبه هفتم و رابطه فانتزیک در مصاحبه نهم به مرحله‌ای رسیدند که از نظر ویژگی‌ها و ابعاد تکامل یافتند. رسیدن به اشباع نظری با نوشتن یادآورهای بسیار و تلاشی هوشیارانه در تکمیل و پوشش گسست‌های موجود در داده‌ها محقق شد (Corbin & Strauss, 2008).

مشارکت‌کنندگان ۱۱ کاربر مرد در بازه سنی ۲۰ تا ۴۰ سال در نظر گرفته شد^۲ که در تالارهای همسریابی مجازی به‌صورت آنلاین فعالیت می‌کردند. مطالعه حاضر ترکیبی از نمونه‌گیری نظری و هدفمند است که به‌سمت حداکثر

^۱ Cutcliffe

^۲ پروفیسور دومینیک آبرامز برای تعیین جوانی پژوهش‌هایی روی ۴۰ هزار شهروند در سراسر اروپا انجام داده است. براساس نتایج این مطالعه بین مردم کشورهای مختلف اروپایی اختلاف نظرهای زیادی بر سر مفهوم جوانی وجود دارد. پرتغالی‌ها پایان جوانی را ۲۹ سالگی و قبرسی‌ها را ۲۵ سالگی می‌دانند. همچنین پرتغالی‌ها معتقدند دوره پیری در ۵۱ سالگی و بلژیکی‌ها معتقدند در ۶۴ سالگی آغاز می‌شود. طبق تعریف یونسکو افراد زیر ۳۵ سال جوان محسوب می‌شوند (قبرلی‌برزیان، ۱۳۹۴).

جدول ۱- مشخصات زمینه‌ای مشارکت‌کنندگان

Table 1- Background characteristics of the participants

نام مستعار	سن	تحصیلات	شغل	وضعیت تاهل	مدت زمان عضو شدن در سایت
علی	۲۵	کارشناسی عمران	دانشجو	مجرد	۳ ماه
سامان	۲۶	کارشناسی معدن	دانشجو	مجرد	۶ ماه
مهران	۲۵	کارشناسی ارشد روان‌شناسی	دانشجو	مجرد	۸ ماه
داوود	۲۸	کارشناسی کامپیوتر	فروشنده	مجرد	۶ ماه
مجید	۳۲	فوق دیپلم کامپیوتر	راننده آژانس	مطلقه	دو سال و نیم
سعید	۲۷	کارشناسی علوم اجتماعی	مغازه‌دار	مجرد	۲ سال
امیرعلی	۲۴	کارشناسی حسابداری	دانشجو	مجرد	۱ سال
سیاوش	۲۷	کارشناسی تربیت بدنی	بدنساز	مجرد	۶ ماه
آرمان	۲۴	کارشناسی برق	دانشجو	مجرد	۳ سال
جواد	۲۶	کارشناسی زبان انگلیسی	دانشجو	مجرد	۸ ماه
حسن	۳۵	دکتری دامپزشکی	دانشجو	مجرد	۳ سال

نظریه باومن و بنت ارتباط داده شدند تا الگوی پارادایمی دقیق‌تری به دست آید. ۴- از بحث شفافیت نیز که از فن‌های سنجش اعتبار پژوهش است، استفاده شد. استفاده از نقل قول‌ها برای شفافیت بیشتر فرایند کدگذاری، مهم‌ترین رویکرد پژوهشگر در این زمینه است.

روش اصلی جمع‌آوری داده‌ها مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته بود. پژوهشگر ابتدا یک اکانت کاربری تشکیل داد و در تالار گفتگوی همسریابی شهر کرمان عضو شد. در این مرحله هر کاربری که تقاضای ازدواجش پذیرفته شد، وارد گفتگو و ردوبدل کردن شماره تماس برای ارتباط بیشتر شد. پژوهشگر قبل از انجام هر نوع مصاحبه خود را معرفی و اهداف پژوهش را با مشارکت‌کننده مطرح کرد. همه مصاحبه‌های بعدی با توافق مشارکت‌کنندگان در فضای واتس‌آپ دنبال و به مشارکت‌کنندگان اطمینان داده شد پیام‌ها و صوت‌های ارسالی تنها برای انجام پژوهش است و پس از آن حذف می‌شود؛ در عین حال، همه هویت‌ها همان‌گونه که در سایت پنهان و بین‌شخصی بود، ثبت شد.

تحلیل داده‌ها با توجه به کدگذاری سه‌مرحله‌ای استراوس و کوربین (2008) شامل کدگذاری باز، محوری و گزینشی انجام شد و در نهایت، با استفاده از نسخه ۱۲ نرم‌افزار MAX QDA ثبت شدند.

یافته‌های پژوهش

برای سنجش اعتبار و کسب اطمینان از درستی داده‌ها از چهار فن استفاده شد: ۱- فن ممیزی، از نظر چند متخصص برای نظارت در امر کدگذاری، مفهوم‌سازی و استخراج مقولات استفاده شد؛ به این ترتیب که پس از اتمام کدگذاری، فایل تحلیل داده‌ها برای چند متخصص ارسال شد تا نظر دهند که آیا این مفاهیم به نظر آنها درست کدگذاری شدند یا تعلق آنها به آن طبقات را منطقی نمی‌دانند. به استدلال هر یک از داوران توجه شد ۲- فن کنترل یا اعتباریابی به وسیله اعضا: در این روش از مشارکت‌کنندگان خواسته شد یافته‌های کلی را ارزیابی کنند و درباره درستی آنها نظر دهند؛ برای مثال پس از پیاده‌سازی مصاحبه‌ها برای هر یک از مشارکت‌کنندگان، برداشت‌های پژوهشگر از صحبت‌های آنها برگردانده شد تا بازخورد آنها نسبت به آنچه گفته بودند در نظر گرفته شود. مشارکت‌کننده‌ای که اظهار کرده بود به دلیل نپرداختن صورت حساب کافه و رستوران به همسریابی مجازی تمایل دارد، پس از پیاده‌شدن اظهاراتش بیان کرد منظور او پرداخت صورت حساب‌های اولیه درباره کسانی است که اصلاً ایده‌های او را نمی‌پسندند و حاضر است برای شخص مناسب هزینه کند. پس از این رفت و برگشت‌ها پژوهشگر هرچه بیشتر با معنای ذهنی مشارکت‌کننده آشنا می‌شد. ۳- مقایسه تحلیلی: رجوع به ساخت‌بندی نظریه و مقایسه آن با داده‌های خام؛ برای مثال مفاهیمی که با محور اصلی تمایل جوانان به روابط متعدد و متنوع ساخته شده بودند، با مفهوم نظری سیالیت معنا در

در قالب مقوله‌های انتزاعی تر طبقه‌بندی شدند. در جدول زیر فرایند ساخت طبقات میانی براساس مفاهیم نشان داده شده است:

در مرحله کدگذاری باز مشارکت کنندگان درک و تفسیر خود را از هدف عضو شدن در تالارهای همسریابی مجازی ارائه دادند (جدول ۲). بعد از مرحله کدگذاری باز، مفاهیم مشابه

جدول ۲- مرحله استخراج مفاهیم و ساخت طبقات میانی

Table 2- The stage of extracting concepts and constructing subthemes

طبقات میانی	مفاهیم
	دلنگی‌های زندگی کارساز نبودن آشنایی‌های از راه دور در فضای مجازی (اینستا) پناه‌بردن به فضای مجازی ناامیدی نسبت به آینده حذف بچه از ذهن و زندگی شخصی روبه‌رو شدن با خانه خالی بیکاری
بحران معنا	حجم زیاد مشکلات اقتصادی در زندگی واقعی نپذیرفتن مسئولیت‌های مالی در قبال شریک مجازی کم‌خرج بودن ارتباط به دلیل نت تحمیلی نبودن هزینه‌ها ثبت‌نشدن رابطه
اقتصاد توافقی	تجربه زندگی زناشویی ساختگی هیجان ورود به دنیای دختران دروغ‌گفتن درباره هویت واقعی هیجان کشف واقعیت شریک مجازی نداشتن تعهد درونی
روحیه ماجراجویی	آزادی مطلق در انتخاب تعدد و تنوع روابط با کاربران مختلف نیازنداشتن به آینده‌نگری خوشگذرانی و تفریح با افراد هم‌فاز نبود نظارت و کنترل فضای مجازی احساس روشنفکری
ارضای حس تنوع‌طلبی	وجودنداشتن تعهد رسمی - قانونی نداشتن تعهدات درازمدت دهن‌کجی به ارزش‌های جامعه فرار از دیدارهای پرریسک در فضاهای عمومی فرار از محدودیت‌های منزل فراغت از مشکلات خانواده ایستادگی در مقابل باورهای سنتی خانواده
لذت‌طلبی صرف	تجربه یک زندگی منحصر به فرد (خود معیاری) زندگی، عرصه بازیگری شخصی حس استقلال و آزادی در رابطه نترسیدن از تنها ماندن و ترک‌شدن
مقاومت در برابر نظم اخلاقی جامعه	
رهایی از فشارهای خانواده	
تمایزطلبی	

افتاده‌اند؟»، «چگونه رخ داده‌اند» و «چه نتیجه‌ای در بر داشته‌اند». اسکات و هاول پیمودن این فرایند را گامی مهم برای کشف طبقه اصلی یا کد محوری معرفی کردند (Scott & Howell, 2008). در این مطالعه، پس از استفاده از راهنمای شرطی و ترکیب هشت طبقه میانی، سه طبقه اصلی به دست آمد که در جدول ۳ نمایش داده شده است.

در مرحله کدگذاری محوری از «راهنمای ارتباط شرطی» برای درک ارتباط میان طبقات استفاده شد. راهنمای ارتباط شرطی نشان داد هر یک از طبقات اصلی شامل موارد زیرند: بحران معنا، اقتصاد توافقی، روحیه ماجراجویی، ارضای حس تنوع طلبی، لذت طلبی صرف، مقاومت در برابر نظم اخلاقی جامعه، رهایی از فشارهای خانواده و تمایز طلبی، «در چه زمانی اتفاق افتاده‌اند؟»، «در کجا اتفاق افتاده‌اند؟»، «چرا اتفاق

جدول ۳- نحوه تشکیل طبقات اصلی از طبقات میانی در تحلیل گفتمان مردان در سایت‌های همسریابی

Table 3- forming the main concepts based on the subthemes in the analysis of men's discourse on dating sites.

طبقات اصلی	طبقات میانی	مفاهیم
		دلنگی‌های زندگی کارساز نبودن آشنایی‌ها در فضای مجازی پناه‌بردن به فضای مجازی نامیدی نسبت به آینده حذف بچه از ذهن و زندگی شخصی روبه‌رو شدن با خانه خالی بیکاری
روابط سیال	بحران معنا	حجم زیاد مشکلات اقتصادی در زندگی واقعی نپذیرفتن مسئولیت‌های مالی در قبال شریک مجازی کم‌خرج بودن ارتباط به دلیل نت تحمیلی نبودن هزینه‌ها ثبت نشدن رابطه
	اقتصاد توافقی	تجربه زندگی زناشویی ساختگی هیجان ورود به دنیای دختران دروغ گفتن درباره هویت واقعی هیجان کشف واقعیت شریک مجازی نداشتن تعهد درونی
	روحیه ماجراجویی	آزادی مطلق در انتخاب تعدد و تنوع روابط با کاربران مختلف نیازنداشتن به آینده‌نگری خوشگذرانی و تفریح با افراد هم‌فاز نبود نظارت و کنترل فضای مجازی احساس روشنفکری وجودنداشتن تعهد رسمی - قانونی نداشتن تعهدات درازمدت
رابطه فانتریک	ارضای حس تنوع طلبی	دهن‌کجی به ارزش‌های جامعه فرار از دیدارهای پرریسک در فضاهای عمومی فرار از محدودیت‌های منزل فراغت از مشکلات خانواده ایستادگی در مقابل باورهای سنتی خانواده تجربه زندگی منحصر به فرد (خودمعیاری)
	لذت طلبی صرف	زندگی، عرصه بازیگری شخصی حس استقلال و آزادی در رابطه نترسیدن از تنها ماندن و ترک شدن
فردی شدن خانواده	مقاومت در برابر نظم اخلاقی جامعه	
	رهایی از فشارهای خانواده	
	تمایز طلبی	

دوری، یکی از راه‌های فرار از دلتنگی همینه که با به دختر خوب آشنا شی تا هم برای آینده تصمیم‌گیری و هم روزهای سخت تنهایی را پر کنی؛ در عین حال در زندگی دانشجویی نمی‌تونی سراغ روابط پرخرج بری؛ برای همین فکر می‌کنم از طریق سایت واقعاً مشغول می‌شی».

در واقع، علی مجبور است دوره دانشجویی را در شهر کرمان به تنهایی سپری کند و برای رفع تنهایی و کاستن از درد غربت در این روزها به صورت موقتی با شریک زندگی خود سرگرم باشد. سیالیت در ذهن و زندگی این کاربر به این دلیل شکل گرفته است که فرجام اقتصادی و اشتغال برای او نامعلوم است و از این نظر چشم‌انداز زندگی ثابت و دائمی برای او وجود ندارد. حسن و داوود نیز علت تمایل خود به روابط سیال مجازی را شکاف فکری - ارزشی میان خود و خانواده بیان می‌کنند؛ شکافی که به نظر آنها مانع شکل‌گیری هر نوع ازدواجی در عالم واقع می‌شود. در همه این موارد مسئله گریز از سردرگمی با توسل به روابط سیال، راه برون‌رفت از بحران معناست.

سامان، حسن و داوود، دلیل عضویتشان در سایت همسریابی را آینده مبهم و نامعلوم در ایران بیان کردند. این مشارکت‌کنندگان تشکیل زندگی و همسرگزینی را منوط به احساس ثبات نسبت به آینده تعریف می‌کنند و به دلیل احساس ناامنی قادر به برنامه‌ریزی برای آینده نیستند؛ بنابراین، ازدواج مجازی را در چنین شرایطی انتخاب عقلانی می‌دانند. مجید ۳۲ ساله که سابقه ازدواج رسمی دارد، می‌گوید:

«... من دختری را دوست دارم و اونم من را دوست داره؛ اما تو مملکتی که هیچیش ثابت نیست می‌شه ازدواجش ثابت باشه نه قیمت اجناس نه نرخ دلار نه رییس جمهورش نه رفتار مردمش ...»

علاوه بر ناامیدی و نامعلوم بودن آینده، بیکاری از شرایط مداخله‌گری است که سبب ترس مشارکت‌کنندگان از پذیرش مسئولیت ازدواج شده است. احساس ترس از پذیرش مسئولیت‌های مالی زندگی که جامعه سنتی از مرد خانواده دارد، موجب شده است مشارکت‌کنندگان نخواهند تعهد مالی زندگی مشترک را بر عهده بگیرند. عضو شدن در سایت برای

همان طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، در مرحله کدگذاری باز ۳۴ مفهوم استخراج شد که در قالب هشت طبقه میانی شامل موارد زیر است:

- ۱- بحران معنا؛
- ۲- تمایز طلبی؛
- ۳- ماجراجویی؛
- ۴- تنوع طلبی؛
- ۵- مقاومت در برابر نظم اخلاقی جامعه؛
- ۶- اقتصاد توافقی؛
- ۷- رهایی از فشارهای خانواده؛
- ۸- لذت طلبی.

در تحلیل نهایی، ۳ طبقه اصلی استخراج شد که هدف و غایت کاربران مرد در تالارهای همسریابی مجازی را بازنمایی می‌کند. براساس یافته‌های این پژوهش کاربران مرد در تالارهای همسریابی مجازی به دنبال موارد زیرند: ۱- روابط سیال؛ ۲- تشکیل خانواده فانتزیک؛ ۳- فردی شدن خانواده. برای آشنایی بیشتر با این مفاهیم اصلی لازم است هر یک از این مفاهیم در قالب خط داستانی آنگونه که برای مشارکت‌کنندگان معنا دارد، تشریح شوند.

روابط سیال

رابطه سیال از مقولات اصلی این پژوهش است که از مفصل‌بندی طبقات میانی شامل بحران معنا، اقتصاد توافقی و اساسی ارزشی معنای ازدواج، استنتاج شده است. کاربران از گم کردن هدف زندگی خود در عالم واقع سخن گفتند که نقش اساسی در حضور مجازی آنها دارد؛ مشارکت‌کنندگان به دلیل احساس بی‌ثباتی در زندگی واقعی وارد سایت همسریابی می‌شوند و در دنیای مجازی درد ناشی از این بی‌ثباتی را کاهش می‌دهند. علی ۲۵ ساله که در کرمان دوره دانشجویی‌اش را سپری می‌کند، هدف خود را از عضو شدن در سایت‌های همسریابی چنین توصیف می‌کند:

«وقتی در شهر غربی دانشجوی می‌شی و از خانواده

ثبت قانونی و پاسخگویی اجتماعی است. داوود انگیزه خود را اینگونه مطرح می‌کند:

«من دنبال زنی هستم که منظورش از ازدواج ثبت اسمش تو شناسنامه نباشه. قطعاً جامعه بسته ما هنوز ظرفیت طرح چنین موضوعی رو رودررو نداره؛ حتی خانواده خودمم راضی نمی‌شن به چنین چیزی؛ اما معنای خانواده از نظر من اینه و اینجا هم به همه فالورهام همینو می‌گم اگه خواستن شمارمو می‌دم بیشتر آشنا شیم».

با توجه به اینکه تجربه زندگی دو نفره و زیر یک سقف معنای متداول و مرسوم از ازدواج است که در جامعه واقعی رخ می‌دهد، کاربران در این فضا به دنبال تجربه ای ساختگی از ازدواج و خانواده‌اند که دوام و ماندگاری مشخصی ندارد و ممکن است هر لحظه به اتمام برسد. سعید، ۲۷ ساله که وضع مالی بسیار خوبی دارد و در خانواده مذهبی - سنتی پرورش یافته است، اظهار می‌کند دو سال پس از طلاق پدر و مادرش تصمیم گرفت برای جستجوی شخص مناسب عضو این سایت شود. او علت عضو شدن خود را اینگونه شرح می‌دهد:

«من می‌خوام با یکی زندگی کنم توی یک خونه که قبول داشته باشه ازدواج باشه اما عقد نه؛ یعنی شرطم اینه که با هم زندگی کنیم منتهای رسمی نباشه که بخوایم تعهدات رسمی به هم بدیم، حالا من برم به چیزی بنویسم که پای بند بشم مثلاً اگر من خواستم برم با یک نفر دیگه باشم رسماً باید پاسخگو باشم. نه که هر کاری خواستم بکنم یک تعهدی بینمون باشه؛ اما موقتاً هر زمانی که دوست داشته باشم بتونم جدا بشم».

بخشی از مشارکت کنندگان مطرح می‌کنند که به دلیل اعتقادداشتن به ازدواج رسمی و قانونی وارد سایت شدند تا تجربه رابطه دلخواه خود را داشته باشند. جواد، ۲۶ ساله که ۸ ماه برای یافتن همخانه مناسب عضو سایت شده است، هدف خود را اینگونه مطرح می‌کند:

«تجربه آشنایی با دختر رو از طریق سایت شیرازم داشتم، با یک دختری که قبلاً عقد بسته و از نامزدش جدا شده زندگی می‌کردم، من نه شرایط مناسب برای ازدواج رسمی رو دارم نه باوری به انتخاب یک شخص برای تمام عمر ... اینجا دنبال یه مورد همفکر می‌گردم».

بخشی از مشارکت کنندگان گریزگاهی از پذیرش مسئولیت‌های مالی زندگی خانوادگی بیان شد. سعید ۲۷ ساله که اصالتاً در بردسیر متولد شده و مدتی است به شهر کرمان مهاجرت کرده است، هدف و غایت خود را از عضو شدن در سایت چنین شرح می‌دهد:

«برای من اجاره‌خونه‌ها در کرمان بالاست. می‌خوام به خونه در کرمان کرایه کنم و با خانمی که با هم می‌باشیم شریک شیم. هم کمک حال همیم هم مخارج جفتمون کمتر می‌شه به نظر من این کار بدی نیست به سبک زندگیه...».

بخش جالب توجهی از مشارکت کنندگان علت تمایل خود به عضو شدن در تالارهای همسریابی را انتقاد از جامعه سنتی بیان کردند که مسئولیت‌های مالی زندگی زناشویی را بر گردن مردان می‌اندازد و با وجود تغییرات بسیار در عرصه آموزش و اشتغال زنان، همواره مردان تأمین کننده نیازهای خانواده تعیین می‌شوند. این گروه از مشارکت کنندگان امیدوارند بتوانند در این سایت با اشخاص به معاملات موفقیت آمیزی برسند. یکی از کاربران علت عضو شدن و فعالیت خود را چنین بیان می‌کند:

«الان طرف می‌خواد چیزی رو بخره یا بفروشه اول می‌ره سراغ سایت دیوار. این دیگه ایپدمی شده یا خریدای اینترنتی که دیگه معمول شده حتی تاکسی و اینطور چیزام دیگه مجازی شدن چی می‌شه همسریابی هم مجازی بشه؟ دنیا رو به تغییره. ما هم با همین جریان روش زندگی مونو تغییر می‌دیم».

یکی از شایع‌ترین اهدافی که مشارکت کنندگان در مصاحبه‌ها دنبال می‌کردند، ابداع یا پایه‌گذاری سبک‌های جدید دل بستگی و تشکیل خانواده بود که تعداد زیادی از کاربران از آن با نام «ازدواج سفید» یاد می‌کردند؛ نوعی قرارداد اسمی و ثبت نشده که برخلاف ازدواج رسمی ثبت قانونی نمی‌شود، مراسم رسمی برای اطلاع رسانی همگانی انجام نمی‌شود و تعهدات به صورت اسمی و به‌طور عمده دوطرفه است. مصاحبه‌ها در مراحل میانی نشان دادند انگیزه اصلی بخش زیادی از مشارکت کنندگان از فعالیت در سایت‌های همسریابی، تجربه زندگی در لحظه و به صورت سیال، بدون

می‌کنند. علاقه شدید به شناخت روحیات جنس مخالف، رضای نیازهای جنسی و تجربه عشق ورزی با دختران متنوع، مهم‌ترین انگیزه برای تمدید عضو شدن و افزایش ساعات فعالیت در فضای سایبر است. موضوع تمایل به تجربه لذت واقعی در قالب روابط متنوع و زیاد با دختران هدف اصلی بسیاری از مشارکت‌کنندگان بود. علی‌یکی از ویژگی‌های یافتن مورد مناسب در سایت همسریابی بومی را چنین بیان می‌کند:

«برای من عاشق شدن اهمیت زیادی داره؛ چون متوجه می‌شم وقتی با این دخترم یه وجوه عاشقانه از من بیرون میاد وقتی با یکی دیگه آشنا می‌شم یه جور دیگه عاشق می‌شم. بستگی به طرفت داره. من توی این سایت می‌خوام بهترین شیوه عاشقی خودمو کشف کنم».

جواد یکی از ویژگی‌های سایت را تقویت روحیه تنوع‌طلبی معرفی می‌کند:

«شنیدین می‌گن هر گلی یه بویی داره؟ اینجا توی باغ گل اسیر می‌شی هر موردی که درخواستتو تأیید می‌کنه برات جالبه. من که واقعاً دوست ندارم دست رد به سینه یکی شون بزنم. برای همین می‌بینی در یک روز با ۴ تا دختر حرف می‌زنی».

سیاوش در این باره می‌گوید:

«گاهی ترفیک دختر اونقدر بالا می‌ره که اسماشونو باهم قاطی می‌کنی؛ یه بار سر این ماجرا اینقدر ضایع شدم. بیتا رو با ستایش قاطی کردم. بیتا اون بود که تازه باهاش چت می‌کردم. با ستایش دو رو پیش آشنا شدم. کلاً ماجرای این دو تا قاطی شد».

امیرعلی امکان تنوع روابط را در تالارهای همسریابی مجازی اینگونه توضیح می‌دهد:

«وقتی موردهای ازدواج از دو تا بیشتر می‌شن دیگه نمی‌شه داستانو کنترل کرد؛ چون نمی‌دونی به هر کی راجع به خودت چی گفتی. آخه من متناسب با شخصیت دختره در مورد خودم یه چیزایی می‌گم».

کاربران از وابستگی شدید به سایت و انتظار پاسخ به درخواست‌های ارسالی در تمام طول روز سخن می‌گویند که روحیه تنوع‌طلب آنها را تحریک می‌کند؛ درواقع، آنها به‌مرور شاهد نوعی علاقه، وابستگی و در مواردی حتی اعتیاد به

طبقه روابط سیال با توجه به مقولات بحران معنا، اقتصاد توافقی و واسازی ارزشی تحلیل شده است. با توجه به اظهارات مشارکت‌کنندگان یکی از برجسته‌ترین پیامدهای فعالیت کاربران در سایت‌های همسریابی، واسازی ارزشی در ساختار و معنای ازدواج به شیوه سنتی در شهر کرمان است. کاربران از بحران معنا در زندگی واقعی خود به منزله شرط علی سخن می‌گویند که به شدت احساس تنهایی و بی‌زاری از نظم موجود را بازنمایی می‌کند و از سایت همسریابی به منزله راهبرد مقاومت و پادگفتمانی علیه گفتمان مرسوم جامعه استفاده می‌کنند. آنها به دنبال صورت‌بندی فرم و محتوای جدیدی از ازدواج‌اند که در ادبیات جامعه‌شناختی «ازدواج سفید» نامیده می‌شود. «رؤیایپردازی» از دیگر راهبردهای استفاده شده به وسیله کاربران است که ساعت‌ها آنها را در فضای مجازی نگه می‌دارد تا خلأهای موجود در جهان واقعی را به صورت مجازی تجربه کنند. یکی از این مطالبات برای کاربران تعریف ازدواج زیر مفهوم اقتصاد توافقی است؛ موضوعی که در جهان واقعی مسئولیتی مردانه تلقی می‌شود و به اعتقاد مشارکت‌کنندگان روابط میان دختر و پسر را با چالش روبه‌رو کرده است.

روابط فانزیک

روابط فانزیک با مقولاتی نظیر تنوع‌طلبی، لذت‌طلبی و مقاومت علیه نظم موجود شناخته می‌شوند. دو طرف رابطه بعد از طی کردن مراحل اولیه آشنایی در سایت به‌مرور به یکدیگر احساس وابستگی نشان می‌دهند. این وابستگی ابعاد مختلف عاطفی و جنسی را شامل می‌شود. اگرچه در بسیاری موارد دو طرف از همان ابتدای آشنایی حد و مرز رابطه را مشخص می‌کنند، با گذشت زمان که با یکدیگر به صورت حضوری آشنا می‌شوند، هدف‌رهایی از زندگی به صورت تنها و لذت‌بردن از وجود شریک مناسب را در سر می‌پرورانند.

بسیاری از کاربران هدف خود را از فعالیت در سایت‌های همسریابی یافتن همراه در مراحل مختلف زندگی اعلام

امکان شکستن تابوهای جامعه و پایان دادن به محدودیت‌هایی است که در جهان واقعی برای گفتگو درباره مسائل جنسی میان دو جنس وجود دارد. گفتگو درباره این مسائل زمینه‌ای را فراهم کرده است که دو طرف در صورت تمایل درباره مسائل جنسی با یکدیگر به راحتی گفتگو کنند و از سلائق و تجربیات خود آزادانه سخن بگویند؛ این در حالی است که سخن درباره تجربیات، توانایی‌ها و کاستی‌های جنسی در شهرهای سنتی و کوچکی نظیر کرمان با مقاومت جدی جامعه روبه‌رو می‌شود.

داوود درباره اهمیت گفتگوهای سکسی و عاشقانه در

سایت می‌گوید:

«من توی پروفایلم نوشته سکس برام مهمه. پس کسی که به درخواست من جواب مثبت می‌ده می‌دونه من تو رابطه چی می‌خوام. حالا چه ازدواج باشه چه نباشه. به نظرم یه مرد نرمال هفته‌ای دوبار سکس بخواد؛ اما اولش شاید هر روز».

حسن می‌گوید:

«چون نمی‌خواستم دخترا فکر کنن می‌خوام ازشون سوءاستفاده کنم، چیزی از تمایل جنسی ننوشتم؛ اما تو فرهنگ ما جا افتاده آگه اسم سکس رو بیاری طرف درمی‌ره. چیز بدی تعریف شده فرهنگ‌سازی از اینجور فضاها باید شروع شه».

مقوله روابط فاننتزیک به منزله یکی از مقولات هسته‌ای از طریق طبقات میانی نظیر لذت‌طلبی، تنوع‌گرایی و مقاومت علیه نظم جامعه تحلیل شده است. با توجه به اظهارات مشارکت‌کنندگان یکی از برجسته‌ترین وجوه فعالیت کاربران مرد در سایت‌های همسریابی، استفاده از امکانات سایت برای دور هم جمع کردن گروهی از افراد هم‌هدف با افکار و اندیشه‌های متفاوت است. این امکان فرصتی برای ارضای نیازهای انسان تکثرگرا و تنوع‌طلب فراهم آورده است که احیای آن در فضای مجازی با توجه به برخی تابوهای موجود به راحتی امکان‌پذیر نیست. کاربران در این طبقه درباره مسائل روانتیک جنسی، تخیلات جنسی و عواطفشان سخن می‌گویند.

سایت می‌شوند که دیگر تنها برای یافتن یک مورد مناسب برای ازدواج محدود نمی‌شود؛ بلکه هدف ارضای روحیه ماجراجویی و پاسخ‌دادن به هیجان‌های جنسی است.

حسن، اعتیاد خود را به سایت چنین توصیف می‌کند:

«از کار و زندگی افتادم؛ اما بازم از سر کنجکاوی دوست دارم وارد سایت شم؛ یعنی دست خودم نیست. بعضی شب‌ها قبل از خواب چشم‌اشک می‌زنه از بس که نگام رو گوشیمه. یه جور زندگی کردن توی فضاست؛ چون صبحام نمی‌تونم زود بیدار شم».

طبق اظهارات پاسخگویان پیدا کردن یارهای اینترنتی در شرایطی برای مشارکت‌کنندگان فرسایشی می‌شود که دختران به ادامه رابطه علاقمندتر می‌شوند. کاربران از وجود دخترانی سخن می‌گویند که دچار وابستگی شدید به مکالمات تلفنی و حضوری می‌شوند؛ اما حاضر به سکس‌چت و ارضای نیازهای جنسی مردان نیستند و برای کاربران مرد نیز اساساً گذراندن وقت به شکل پیامک تکراری و خسته‌کننده می‌شود.

وابستگی جنسی صورتی دیگر از این وابستگی است. کاربران مرد از منتهی شدن رابطه به سکس به منزله مهم‌ترین انگیزه از وقت‌گذاشتن و عضو شدن در سایت سخن می‌گویند. علی می‌گوید:

«آگه دختری نخواد سکس‌چت داشته باشیم و یا حاضر نباشه وب سکس بده اصلاً خودمو حیرون نمی‌کنم».

داوود در همین رابطه می‌گوید:

«الان دوره نازکردن دخترا و التماس کردن آقاییون برای سکس گذشته. آگه طرف عقب‌افتاده باشه به درد من نمی‌خوره».

درواقع، سکس از محورهای مهم رابطه و عامل اصلی استمرار عضو شدن اعضاست. سعید فاننتزیک خود را درباره تالارهای همسریابی چنین بیان می‌کند:

«هرکسی یه سلیقه‌ای داره. برای من ازدواج با دختری که اندام سکسی نداشته باشه، ادبیات سکسی نداشته باشه، جهنمه. آگه اینو بری تو جلسه خواستگاری بگی، با اردنگی می‌اندازت بیرون؛ اما اینجا از همون اول به دختری می‌گم».

یکی از دلایل مهم شدن سایت همسریابی برای کاربران،

فردی شدن مفهوم خانواده

در گذشته خانواده معمولاً نهادی با کارکردهای گسترده بوده است که به جز تولد فرد، امکان آموزش، اشتغال و ازدواج او را نیز فراهم می‌کرد. به‌مرور خانواده از شکل سنتی و گسترده به‌شکل مدرن و هسته‌ای تغییر شکل داد و بخش مهمی از وظایف خود را نیز به نهادهای دیگر واگذار کرد. به گمان مشارکت کنندگان یکی از این کارکردهای انتخاب همسر، گزینش شخصی و فردگرایانه است. تصویر جواد، ۲۶ ساله، از آینده خانواده یا خانواده مطلوبش به شرح زیر است:

«من واقعاً نمی‌خوام مثل پدر و مادرم زندگی کنم، شرایط زندگی اونا با نسل ما فرق داره، من نمی‌تونم و نمی‌خوام به ازدواج اینقدر مبتذل نگاه کنم».

تلاش برای اثبات هویت خود و اعلام استقلال از مواضع خانواده بخش دیگری از این مفهوم است. کاربران برای نشان دادن استقلال فکری، ارزشی و هویتی خود از والدین دست به کنشگری می‌زنند. اگر چه خانواده‌های سنتی همچنان سعی دارند نقش خانواده را در انتخاب همسر برجسته کنند، مشارکت کنندگان، فعالیت خود را در سایت گام مهمی برای اثبات فردگرایی و شخصی‌بودن روابط با جنس مخالف بیان می‌کنند. مجید می‌گوید:

«خانواده یک بار منو بدبخت کردن. تشویق کردن با کسی ازدواج کنم که روزگار خوشی باهش نداشتم و بدبخت شدم. دیگه از این به بعد به کسی اجازه دخالت نمی‌دم و خودم تصمیم می‌گیرم».

از مسائل مهم درباره‌ی گرایش کاربران به عضو شدن در سایت، برداشتن گام‌های مؤثری برای شکسته شدن اقتدار والدین در تعیین سرنوشت فرزندان در امر همسرگزینی است. سعید چنین بیان می‌کند:

«دوره پدر و مادرهای ما تمام شده است؛ زمانی که می‌گفتن مادرو بین دختر و بگیر. الان عصر ماست پس ما خودمون باید در همه چیزش فعال باشیم».

یکی از عوامل علّی در گرایش کاربران به فعالیت در سایت‌های همسریابی، بازاندیشی نسبت به نهاد خانواده و ازدواج است؛ مشارکت کنندگان با استناد به میزان بالای طلاق

در جامعه فعلی اعلام می‌کنند که امکان ادامه روند همسرگزینی به شیوه سابق وجود ندارد. کاربران زیادی بیان می‌کردند که با تبدیل شدن خانواده جمع‌گرا به خانواده فردگرا، سایت‌های همسریابی به یکی از منابع همسرگزینی تبدیل شده‌اند. مشارکت کنندگان اظهار داشتند در عصر اطلاعات و رسانه می‌توان از امکانات فناورانه برای دسترسی به افراد مناسب برای ازدواج نیز استفاده کرد، مفهومی که پاستر آن را ساخته شدن هویت‌ها و تقویت چندگانگی فرهنگی در عصر دوم رسانه معرفی می‌کند.

مهران با استناد به این اصل می‌گوید:

«چه اشکالی دارد که همسری را با معیارهای مشابه از طریق سایت پیدا کرد. شاید آدم‌های اطراف خانواده من و یا محیط زندگی من مناسب نباشند؛ من از ازدواج فامیلی متنفرم و مطمئنم می‌شه به آدم‌هایی در دنیای بزرگ‌تر وصل شد».

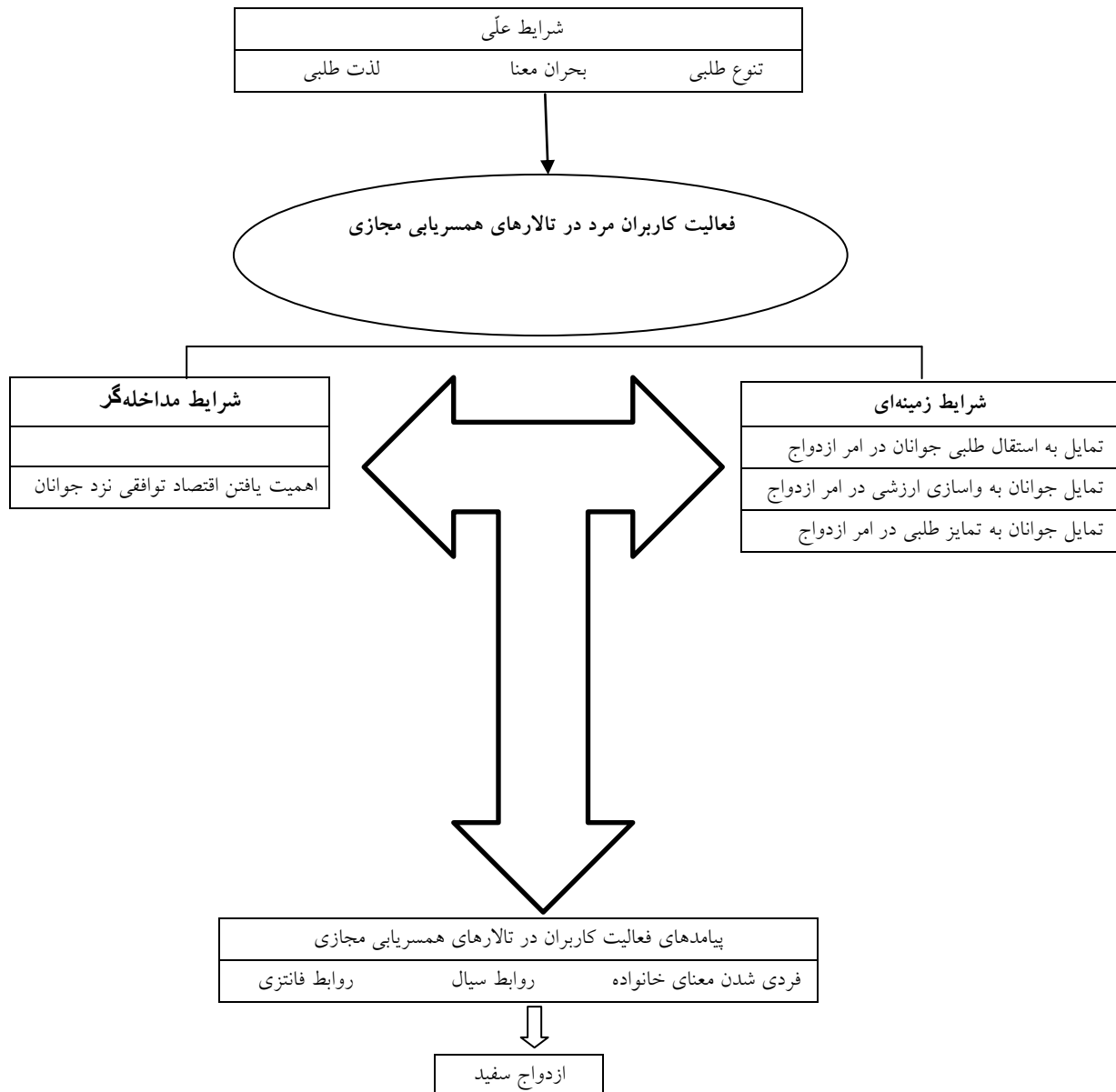
شکاف نسلی و تفاوت ارزشی بین خانواده و فرد، از متغیرهای تأثیرگذار بر فعالیت کاربران در سایت همسریابی قلمداد شده است. سامان بیان می‌کند:

«اینکه کرمان یک شهر کوچک هست و طرز فکر خانواده‌ها اکثراً سنتی است؛ برای همین من نمی‌تونم بهشون بگم که معیارهام خیلی باهشون فرق داره. من که برای خوشی دل اونا ازدواج نمی‌کنم برای خوشبخت شدنم می‌خوام یکی رو پیدا کنم سبک زندگی که من دوست دارم باب میل اونا نیست».

مقوله فردی شدن خانواده به‌منزله یکی از مقولات هسته از طریق طبقات میانی نظیر فشار خانواده و تمایزطلبی تحلیل شده است. با توجه به اظهارات مشارکت کنندگان یکی از برجسته‌ترین وجوه فعالیت کاربران مرد در سایت‌های همسریابی، احراز هویت متمایز و احیای سبک جدید زندگی است. با توجه به اینکه تحولات جامعه جدید فرد را به سمت فردی شدن ازدواج برده است، مردان با در نظر گرفتن منافع و حفظ فردیت دست به گزینش عقلانی می‌زنند و این جابه‌جایی نظام ارزشی پیوند مردان با سنت و ساختارهای پیشین را سست کرده است. کاربران سایت همسریابی به نوعی از شکاف میان خود با این ساختارها به‌ویژه در تشکیل

مداخله‌گر و پیامدهای فعالیت کاربران در تالارهای گفتگوی مجازی در قالب الگوی پارادایمی زیر نمایش داده شده است.

خانواده سخن می‌گفتند و تمایل خود را برای جداسازی از این نظام ارزشی و برساختن ساختار جایگزین نشان می‌دهند. براساس آنچه مطرح شد، شرایط علی، زمینه‌ای، عوامل

شکل ۱- الگوی پارادایمی پژوهش

Figure 1 - Paradigm model of research

کاربران مرد در این تالارها تابع شرایط زمینه‌ای، علی و عوامل مداخله‌گر خاصی شکل گرفته است و پیامدهای این نوع فعالیت‌ها سبب شکل‌گیری نظم جدیدی در عرصه همسرگزینی

نتیجه

این پژوهش با هدف تحلیل انگیزه‌های کاربران آنلاین تالارهای همسریابی در شهر کرمان انجام شده است. طبق یافته‌ها فعالیت

و ازدواج در جامعه کنونی ایران شده است.

در مطالعه حاضر شرایط علی فعالیت کاربران در سایت‌های همسریابی، بحران معنا، تنوع طلبی و لذت طلبی گزارش شده است. طبق یافته‌های این پژوهش بحران معنا علت اصلی تمایل کاربران کرمانی به عضو شدن و فعالیت آنلاین برای همسریابی است؛ در واقع، ازدواج‌هایی با صورت کاملاً سنتی در شرایطی همچنان در شهر کرمان مرسوم است که مقوله همسرگزینی جوانان از جنبش فناورانه جدید به سمت سیالیت، آزادی عمل فردی و لذت طلبی خودسرانه تأثیر گرفته است. این شکاف ساختاری اقتدار نظم سابق را که شیوه‌های همسرگزینی سنتی است، در هم شکسته است؛ اما نظم فعلی نیز روند مشروعیت‌زا و پذیرفتنی برای مشارکت‌کنندگان ندارد؛ بنابراین، نوعی سردرگمی برای مردان شکست‌خورده از ساختار سنتی و پناهنده به سایت‌های همسریابی ایجاد شده است که راه برون‌رفت از آن در شهر کوچک و سنتی نظیر کرمان در شرایط فعلی بسیار دشوار است. مارک (2011)، بلو (2015) و سبحانی و همکاران (1395) در مطالعات خود افزایش میزان کاربران در این سایت‌ها را نشان‌دهنده پیدایش بحران در معنای زندگی جوانان در امر ازدواج و همسرگزینی دانستند. محور قراردادن خواست‌های فردی از جمله تنوع طلبی و لذت طلبی از دیگر شرایط علی توضیح‌دهنده فعالیت مردان در سایت‌های همسریابی است که نتایج پژوهش فرمند و کریمی منجرموئی (1396) و باستانی و آخوندان (1388) آن را تأیید کرده‌اند. به نظر می‌رسد شرایط جوامع سنتی به گونه‌ای است که برای مردان در مقایسه با زنان امکان بیشتری برای بروز تنوع طلبی و لذت خواهی وجود دارد؛ زیرا در پژوهش‌های خارجی این مقوله‌ها ملاک متمایز کردن کاربران مرد از زن گزارش نشده است. مشارکت‌کنندگان علت تمایل خود به فعالیت سایبری را تنوع موارد و لذت بردن موقتی از سوژه‌های متنوع و زیاد بیان می‌کنند. پاستر در این زمینه به نقش فناوری در فرهنگ‌سازی و آفرینش عادات و آداب اشاره می‌کند. با توجه به یافته‌های

این پژوهش، نظام ارزشی حاکم بر ذهن مشارکت‌کنندگان در شهر کرمان اینگونه است که آنها از اینکه با شخص دیگری امکان تعامل پایدار و ثابت داشته باشند، رضایت کسب نمی‌کنند و به دنبال تجربه‌های متنوع با افراد مختلف‌اند؛ این گزاره‌ها به روشنی مقوله لذت طلبی و زندگی در لحظه را بازنمایی می‌کنند که در پژوهش رازقی و همکاران (1394) و عدلی پور و همکاران (1392) نیز به منزله مقوله‌ای محوری گزارش شده است. از دل چنین انتخابی به گمان بیشتر مشارکت‌کنندگان ترجیحی با نام «ازدواج سفید» به منزله نهاد جایگزین ازدواج سنتی شکل گرفته است که بیشتر مشارکت‌کنندگان این شیوه ازدواج را مهم‌ترین محور و مبنای انتخاب خود قرار داده‌اند؛ یافته‌ای که با نتایج پژوهش‌های گلچین و صفری (1396)، آزادارمکی و همکاران (1396) و آزادارمکی و شریفی‌ساعی (1390) سازگار است. با توجه به نتایج این مطالعات که در کلان‌شهرهای ایران انجام شده‌اند، می‌توان از آن به منزله جنبشی ازسوی جوانان برای به رسمیت شناختن یاد کرد که اکسل هونت نماینده آن است (Honneth, 2004).

طبق یافته‌های بدیع این پژوهش که در پژوهش‌های مشابه کمتر مستند شده است، نحوه تعامل کاربران در سایت همسریابی وجه مقاومتی بسیار شدید در برابر نظم اخلاقی جامعه دارد و تأکید کاربران بر اقتصاد توافقی است. موضوع تأمین هزینه‌های ازدواج که در گفتمان رسمی جامعه از وظایف مرد به شمار می‌رود، مهم‌ترین محور گفتگوی مردان عضو تالارهای گفتگو به شمار می‌رود. کاربران معتقد بودند این جنبشی علیه نظم پیشین جامعه است که مردان را قربانی هزینه‌های اجباری رابطه زناشویی می‌کند؛ از این رو، به گمان گیدنز کنشگران برای حفظ منابع و منافع خود دست به نوعی کنش بازاندیشانه می‌زنند تا علائق خود را در قالب ساختاری جدید مطرح کنند. به گمان گیدنز در جامعه کنونی بیش از هر زمان دیگر هویت‌های شخصی بازاندیشانه ظهور کرده‌اند که ویژگی عمده آنها قدرت بازتابندگی و ایجاد نهادهای جدید اجتماعی در سطح جهان است. افراد با تکیه بر دانش و اطلاعات

معنای تازه‌ای به زندگی روزمره خود می‌دهند (گیدنز، ۱۳۹۴). مقاومت در برابر نظام اخلاقی جامعه صورتی دیگر از تعامل است؛ درواقع، کنشگران با توجه به بازاندیشی به نوعی واسازی ارزشی رسیده‌اند و برحسب شرایط خود به تعریف جدیدی از ارزش‌ها دست می‌زنند که به‌طور عمده پیرامون محور تعریف از لذت و خود است. پیامد این پدیده به سه شکل خود را نشان می‌دهد که عبارت‌اند از: فردی‌شدن خانواده، گرایش مردان به روابط سیال و فانتزیک. همان‌طور که فوکو اشاره می‌کند قدرت دیگر یگانه و منفرد نیست؛ بلکه متکثر است و از موقعیت‌های مختلفی اعمال می‌شود؛ درواقع، فوکو در جلد اول تاریخ جنسیت جمله مشهوری دارد که می‌گوید: قدرت در همه‌جا وجود دارد، نه به این دلیل که هر چیزی را در بر می‌گیرد؛ بلکه به این دلیل که از همه‌چیز ناشی می‌شود. قدرت یک نهاد، ساختار یا دارایی نیست؛ بلکه نامی است که ما به وضعیت پیچیده راهبردی می‌دهیم (نش، ۱۳۹۲).

کاربران از وجود رابطه‌ای مبتنی بر عشق ناب سخن می‌گفتند و آن را تنها در شرایطی محقق می‌دانستند که تعهد آنها درونی و بین‌فردی باشد و ضمانت‌های تعهدآور اجتماعی را نداشته باشد. این مقوله با آنچه گیدنز در صورت‌های مدرنیته آورده است، سازگاری دارد. رابطه‌ی ناب در این پارادایم نظری تقویت جایگاه عشق رمانتیک است. ازدواج‌هایی که در آنها تعهد به‌صورت درونی بین دو طرف تعریف می‌شود و قاعده‌ای بیرونی و الزام‌آور برای متعهدماندن ایجاد نمی‌کند. دوسرتو و فیسک نیز با خلق این مفهوم که مقاومت در زندگی روزمره کرداری ظریف و مزورانه است (رضایی، ۱۳۸۹: ۱۴۱)، از استعاره نبرد چریکی یا مقاومت زیرزمینی سخن می‌گویند که برای کاربران لذت‌های عامه را در مقابل لذت‌های جامعه‌پسند هژمونیک قرار می‌دهد (فاضلی، ۱۳۹۱: ۵۰).

پیامد دوم این وضعیت باور کاربران به سیالیت ازدواج است. آنها باور دارند هیچ‌چیز قطعی و ثابتی وجود ندارد. همان‌طور که گیدنز تأکید می‌کند: «در میان تغییراتی که این روزها در جریان است، اهمیت هیچ کدام به اندازه اتفاقاتی

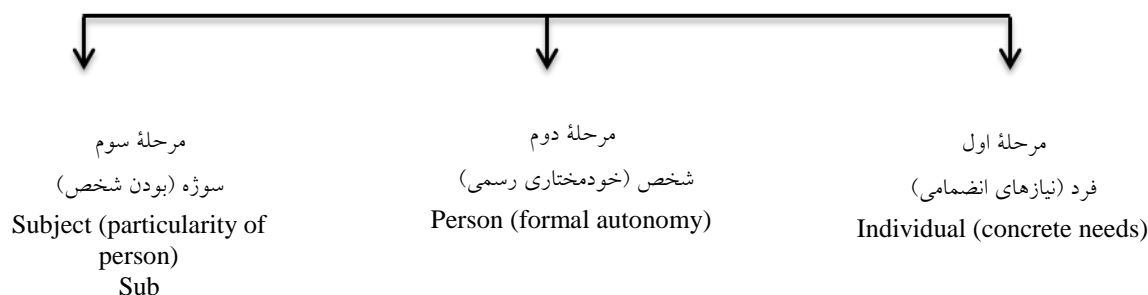
نیست که در زندگی شخصی و روابط جنسی - حیات عاطفی، ازدواج و خانواده - در حال وقوع است» (گیدنز، ۱۳۹۴: ۱۲۹). باومن نیز بر ویژگی سیالیت فزاینده در زندگی اجتماعی معاصر تأکید دارد؛ او مبدع اصطلاح عشق سیال است (باومن، ۱۳۸۷: ۱۰). ویژگی تعیین‌کننده این نوع عشق‌ورزی را در دلالت‌های معنایی می‌توان یافت که کاربران این مطالعه به آنها اشاره کردند و در پژوهش‌های عدلی‌پور و همکاران (۱۳۹۲)، فرهمند و کریمی‌منجرمونی (۲۰۱۶) نیز روابط مدرن نوعی رهایی از تعهد است. از این رویکرد نظری می‌توان استنتاج کرد دلالت معنایی افزایش حضور کاربران مرد در سایت‌های همسریابی و تمایل به ازدواج سفید در رونق گرفتن مفهوم سیالیت در روابط و بی‌معنا شدن تعهدات درازمدت بین‌فردی ریشه دارد که با نتایج آزادارمکی و همکاران (۱۳۹۶)، آزادارمکی و شریفی‌ساعی (۱۳۹۰) و گلچین و صفری (۱۳۹۶) سازگاری دارد.

سومین شکل پیامدی ازدواج از طریق سایت‌های همسریابی تمایل کاربران به داشتن رابطه فانتزیک است. در روابط فانتزیک همه‌چیز ثبت نشده و نامتعهد است؛ حاصل توافقی دو نفره که تعهد رسمی در آن وجود ندارد. در اینجا امکان تعدد رابطه بیشترین مطلوبیت را برای مشارکت‌کنندگان به‌همراه داشت. دو طرف هر لحظه به این نتیجه برسند که دیگر با هم بودنشان خوشایند نیست، به رابطه پایان می‌دهند و دیگر به مراجعه رسمی و مواردی از این دست نیاز نیست. وجه تمایز نتایج این پژوهش از سایر پژوهش‌ها کشف خرده فرهنگ متمایز و متعارض با فرهنگ غالب همسریابی در جامعه امروز ایران با نام ازدواج سفید است که بخش جالب توجهی از کاربران را به سمت فعالیت در فضای مجازی کشانده است.

با توجه به اینکه مرسوم است پژوهشگران در مطالعات کیفی دست به نظریه‌پردازی یا ترکیب هدفمند (زمینه‌مند) نظریات بزنند، به نظر می‌رسد بتوان افزایش تمایل مردان کرمانی به فعالیت در تالارهای همسریابی را کنشی بازاندیشانه

امر ازدواج تبدیل شده است (Honnet, 2004). به زبان هونت این فعالیت سایبری دیگر یک تفریح یا سرگرمی نیست؛ بلکه مبارزه‌ای علیه نظم اخلاقی موجود است که می‌توان این مراحل را در نمودار زیر بهتر درک کرد:

در راستای خلق موقعیت جدید قلمداد کرد که ابتدا به وسیله جوانان در شهرهای بزرگ با ساختارهای نسبتاً بازتر آغاز شد؛ اما با توجه به نظریه مبارزه هونت برای به رسمیت شناسی، به جنبشی جوان‌پسند برای رهایی بخشی از ساختارهای سنتی در

نمودار ۲- مراحل شکل‌گیری کنشگر معترض به نظام اخلاقی موجود

Figure 2- Stages of formation of objection to the existing moral system

منابع

برات‌دستجردی، ن. و عرفان، آ. (۱۳۹۱). «بررسی عوامل مؤثر در گرایش بر ازدواج اینترنتی در بین دانشجویان؛ با رویکرد آسیب‌شناسانه به ازدواج اینترنتی»، نشریه مطالعات میان‌رشته‌ای در رسانه و فرهنگ، س ۲، ش ۲، ص ۶۶-۸۲.

بنت، الف. (۱۳۸۶). فرهنگ و زندگی روزمره، ترجمه: لیلا جوافشانی و حسن چاوشیان، تهران: باختران.

ذکایی، م. و حسینی، م. (۱۳۹۴). «گونه‌شناسی کاربران رسانه‌های اجتماعی»، فصلنامه راهبرد اجتماعی- فرهنگی، س ۵، ش ۱۷، ص ۳۷-۹۹.

رازقی، ن.؛ عزیزاده، م. و محمدی سنگ‌چشمه، س. (۱۳۹۴). «بررسی جامعه‌شناختی نگرش جوانان نسبت به ازدواج در فضای مجازی»، جامعه‌شناسی کاربردی، س ۲۸، ش ۱، ص ۶۷-۸۶.

رسول‌زاده اقدم، ص.؛ عدلی‌پور، ص. میرمحمدتبار، الف. و افشار، س. (۱۳۹۴). «تحلیل نقش رسانه‌های اجتماعی در گرایش به سبک زندگی نوین در بین جوانان ایرانی»، دو فصلنامه پژوهش‌های

آزادارمکی، ت. و شریفی‌ساعی، م. (۱۳۹۰). «تبیین جامعه‌شناختی روابط خانوادگی آنومیک در ایران»، فصلنامه خانواده‌پژوهی، س ۴، د ۷، ص ۴۳۵-۴۶۲.

آزادارمکی، ت.؛ شریفی‌ساعی، م. و ایثاری، م. (۱۳۹۶). «همخانگی؛ پیدایش شکل‌های جدید خانواده در ایران»، دو فصلنامه جامعه‌پژوهی فرهنگی، س ۳، ش ۱، ص ۴۳-۷۷.

باستانی، س. و آخوندان، ز. (۱۳۸۸). «همسریابی اینترنتی»، فصلنامه انجمن ایرانی مطالعات فرهنگی و ارتباطات، ش ۵ (۱۷)، ص ۲۹-۵۲.

باقری، ش.؛ مداحی، ج. و لطفی‌خاچکی، ط. (۱۳۹۸). «برساخت معنایی تأخیر سن ازدواج براساس نظریه زمینه‌ای؛ مطالعه موردی: دانشجویان دختر شهر مشهد»، فصلنامه زن در توسعه و سیاست، د ۱۷، ش ۱، ص ۴۳-۶۹.

باومن، ز. (۱۳۸۷). عشق سیال، ترجمه: عرفان ثابتی، تهران: ققنوس.

دینی جوانان شهر تهران»، فصلنامه توسعه اجتماعی (توسعه انسانی سابق)، د ۱۲، ش ۱، ص ۸۰-۵۹.

قنبری برزیان، ع. (۱۳۹۴). «مسئله‌شناسی جوانان ایران»، مجله مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران، ش ۳ (۴)، ص ۶۶۷-۶۹۶.

کنعانی، م؛ محمدزاده، ح. و محمدزاده، ف. (۱۳۹۳). «بررسی رابطه استفاده از اینترنت با نگرش به دوستی اینترنتی با جنس مخالف»، فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران، ش ۴، ص ۶۳-۸۴.

کیان‌پور، م؛ عدلی‌پور، ص. و کیخایی، الف. (۱۳۹۲). «تبیین جامعه‌شناختی تأثیر شبکه اجتماعی فیس‌بوک بر هویت قومی کاربران ترک در ایران»، جامعه‌شناسی کاربردی، س ۲۴، ش ۴، ص ۸۴-۶۷.

گلچین، م. و صفری، س. (۱۳۹۶). «کلان‌شهر تهران و ظهور نشانه‌های الگوی تازه‌ای از روابط زن و مرد»، فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران، د ۱۰، ش ۱، ص ۵۷-۲۹.

گیدنز، آ. (۱۳۹۴). *تجدد و تشخیص*. ترجمه: ناصر موفقیان. تهران: نشر نی.

نش، ک. (۱۳۹۲). *جامعه‌شناسی سیاسی معاصر: جهانی شدن، سیاست و قدرت*. ترجمه: محمدتقی دلفروز، تهران: کویر.

Bellou, A. (2015) The impact of internet diffusion on marriage rates: Evidence from the broadband market. *Journal of Population Economics*, 28 (2), 265-297.

Bunt, G. R. (2003) *Islam in the Digital Age: E-Jihad, online fatwas and Cyber Islamic Environments* (1. publ.). London [u.a.]: Pluto Press

Burns, N. & Grove, K. (2005) *The Practice of Nursing Research: Conduct, Critique and Utilization*. Philadelphia: WB. Saunders.

Cali, B. E. Coleman, J. M. & Campbell, C. (2013) Stranger danger? women's self-protection intent and the continuing stigma of online dating. *Cyber Psychology, Behavior, and Social Networking*, 16 (12), 853-857.

Corbin, J. & Strauss, A. (2008) *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. Sage:

جامعه‌شناسی معاصر، س ۴، ش ۶، ص ۶۶-۳۳.

رشنو، م. کیانفر، ف. (۱۳۹۶). «بررسی عوامل موثر جامعه‌شناختی نگرش جوانان به ازدواج از طریق استفاده از سایت‌های همسریابی»، پنجمین همایش علمی - پژوهشی علوم تربیتی و روان‌شناسی، آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی ایران، تهران، دانشگاه تهران.

رضایی، ج. (۱۳۸۹). *تأثیر آموزش سبک زندگی اسلام‌محور با تأکید بر نظام خانواده بر تعهد و صمیمیت زوجین اراک*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته مشاوره خانواده، دانشگاه اصفهان.

سبحانی، ف؛ بهروان، ح. و نوغانی دخت‌بهمنی، م. (۱۳۹۵). «گرایش‌های متفاوت نسبت به سایت‌های همسریابی»، مجله علوم اجتماعی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، س ۱۳، ش ۴، ص ۱۷۰-۱۴۹.

عدلی‌پور، ص؛ یزدخواستی، ب. و خاکسار، ف. (۱۳۹۲). «شبکه اجتماعی فیس‌بوک و شکل‌گیری هویت بازانديشانه در بين دانشجویان دانشگاه تبریز»، فصلنامه پژوهش‌های ارتباطی، ش ۳، ص ۱۲۸-۱۰۱.

عدلی‌پور، ص؛ میرمحمدتبار، الف. و یزدخواستی، ب. (۱۳۹۴). «تحلیل ثانویه تحقیقات موجود درباره شبکه اجتماعی فیس‌بوک، جوانان ایرانی و نظم جامعه»، دوفصلنامه علمی - پژوهشی دین و ارتباطات، س ۲۲، ش ۲، ص ۱۱۶-۸۷.

فاضلی، ن. (۱۳۹۱). *خانواده و زندگی شهری: تحول خانواده‌ها در بستر تجدد، تجدد شهرنشینی و رسانه‌ای شدن*. تهران: تیسرا.

فراستخواه، م. (۱۳۹۵). *روش تحقیق کیفی در علوم اجتماعی با تأکید بر نظریه برپایه تهران: آگه*.

فرهمنده، م. و کریمی منجرموئی، ی. (۱۳۹۶). «بررسی رابطه بین فناوری‌های نوین ارتباطی و بازانديشی هویت

Thousand Oaks.

- Cutcliffe, J. R. (2000) Methodological issues in grounded theory. *Journal of Advanced Nursing*, 31, 1476-1484.
- Farahmand, M. & karimi Monjamoei, Y. (2016) The globalization of culture and social identity reflexivity. *Journal of Fundamental and Applied Sciences*, 8 (2), 1268-1286.
- Hatfield, E. & Rapson, R. L. (2015) From pen pals to chat rooms: the impact of social media on middle eastern society. *Springer Plus*, 4 (1), 254-268.
- Honneth, A. (2004) Recognition and justice: outline of plural theory of justice. *Acta Sociologica*, 47 (4), 351-364.
- Kayany, J. M. & Yelsma, P. (2010) Displacement effects of online media in the sociotechnical contexts of households. *Journal of Broadcasting and Electronic Media*, 44 (2), 215-229.
- Mark, B. (2011) How Has Internet Dating Changed Society? Internet Dating Executive Alliance. Retrieved from <http://www.onlinepersonalswatch.com/files/idea-whitepaper-final-review-copy-only-updated-1-19-2.pdf>.
- Scott, K. W. & Howell, D. (2008) *Clarifying Analysis and Interpretation in Grounded Theory: Using a Conditional Relationship Guide and Reflective Coding*. Oxford: Uk.
- Wang, L. Luo, J. Gao, W. & Kong, J. (2012). The effect of internet use on adolescents' lifestyles: a national survey. *Computers in Human Behavior*, 28 (6), 2007-2013.
- Wheeler, D. L. (2007) Empowerment zones? women, internet cafés, and life transformations in egypt. *Information Technologies & International Development*, 4 (2), 89-104.

